

Дмитро ЯКИМ,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальності 231
Соціальна робота, спеціалізація «Соціальна педагогіка»,
Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка,
Леся СМЕРЕЧАК,
кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри соціальної педагогіки та
корекційної освіти,
Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка

ПРИЙОМНА СІМ'Я – МОЖЛИВІСТЬ ДЛЯ ДИТИНИ ЖИТИ У РОДИНІ

Кожна дитина, про яку не можуть піклуватися її батьки, має право на належне піклування з боку інших осіб, які можуть забезпечити її виховання та розвиток у своїй сім'ї.

Кожна дитина з інвалідністю має право на рівні з іншими дітьми можливості для самореалізації та розвитку. Держава повинна усувати всі перешкоди для дітей з інвалідністю, щоб забезпечити їхню інтеграцію і повноправну участь у житті суспільства. Це передбачено Конвенцією про права дитини та Конвенцією про права осіб з інвалідністю.

Реформа системи догляду та підтримки дітей – це пріоритет державної політики України і один із необхідних кроків до євроінтеграції. Реформа виводить на перший план інтереси дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, та розвиток сімейних форм виховання. Насамперед мова йде про рівність прав і можливостей усіх дітей, незалежно від їхнього віку, соціального становища, етнічного походження, стану здоров'я, місця перебування (проживання) та інших ознак. Усі діти з порушеннями розвитку, інвалідністю, обмеженням життєдіяльності, особливими освітніми потребами мають право брати повну й ефективну участь у житті громади нарівні зі своїми однолітками.

Державна політика України стосовно дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, спрямована на забезпечення їхніх прав і

благополуччя через систему соціального захисту та підтримки. Соціальний контекст характеризується високою рівнем уваги до проблем сирітства, що зумовлено зростаючою кількістю дітей, що втратили опіку батьків через війну. Відповідно до цього, держава зосереджує свої зусилля на деінституціалізації та розвитку сімейних форм виховання. В умовах реформування чинної системи виховання дітей зазначеної категорії прийомна сім'я визначена як одна із пріоритетних форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Прийомна сім'я – сім'я, яка добровільно взяла на виховання та спільне проживання від одного до чотирьох дітей-сиріт і дітей позбавлених батьківського піклування. Діти, уражені ВІЛ-інфекцією, можуть влаштовуватися для виховання та спільного проживання у прийомній сім'ї за наявності відповідних висновків органів опіки та піклування і закладів охорони здоров'я, а їхня загальна кількість не повинна перевищувати 4-х осіб [2].

Прийомні батьки – подружжя або особа, яка не перебуває у шлюбі, які взяли для спільного проживання та виховання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування. Прийомні батьки мають обов'язки щодо виховання та розвитку дітей, передбачені ст. 150 Сімейного кодексу України [2]. Особи, які виявили бажання стати прийомними батьками, в обов'язковому порядку повинні пройти навчання, організоване обласними центрами соціальних служб із залученням спеціалістів із питань психології, педагогіки, медицини тощо за спеціальною програмою. Прийомні батьки є законними представниками прийомних дітей і діють без спеціальних на те повноважень як опікуни або піклувальники.

Адаптація дитини-сироти у прийомній сім'ї є складним і тривалим процесом, який вимагає від соціальних працівників багато зусиль та професійних навичок. Для успішної адаптації дитини у новому середовищі необхідно враховувати його потреби й індивідуальні особливості, забезпечити підтримку та створити безпечне і дбайливе середовище [1]. Прийомні діти мають право підтримувати особисті контакти з біологічними

батьками та іншими родичами, якщо це не суперечить їхнім інтересам і не заборонено рішенням суду. Форми такого спілкування визначають органи опіки та піклування за погодженням з прийомними батьками та за участі центрів соціальних служб для сім'ї, дітей і молоді з урахуванням існуючих взаємин і причин, через які дитина втратила батьківське піклування.

На цей час, через введення на території України воєнного стану, служба у справах дітей зобов'язана один раз на місяць встановлювати зв'язок із прийомними батьками, якщо їх місце проживання, яке зазначене у договорі, розташоване на тимчасово окупованій Російською Федерацією території України, а у разі відсутності з ними зв'язку протягом семи календарних днів або їх відмови надати службі у справах дітей інформацію про прийомних дітей (стан здоров'я, фізичний, розумовий розвиток) приймається рішення про припинення функціонування прийомної сім'ї.

В умовах сьогодення дуже важливо популяризувати культуру усиновлення. Адже якщо діти не мають батьківського піклування, то держава має забезпечити їх передовсім родинним теплом, а не лише дахом над головою та їжею. Подбати про дитину може кожен: бути прикладом, дати пораду, повідомити про небезпеку.

У контексті сказаного треба наголосити на особливостях розвитку соціальних послуг у громадах. Власне з їхнім масштабуванням батьки матимуть усі можливості для належного піклування про своїх дітей. Маємо на увазі передовсім підтримку сімей, бо важливо підтримати батьків та допомогти їм подолати складні життєві обставини, а не просто забрати дитину в інституційний заклад.

Прийомна сім'я є однією з форм влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування. Діти, що втратили батьків, або їхні батьки в силу різних обставин не можуть виконувати свої батьківські обов'язки, потребують родинного тепла і виховання. Держава визначила важливе завдання – забезпечити належні умови для виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у сімейному оточенні.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Коловоротна Н.А. Технологія соціальної роботи з адаптації дитини-сироти у прийомній сім'ї. *Сучасні реалії та перспективи соціального виховання в різних соціальних інституціях* : матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції. Харків, 2023. С. 145–149.
2. Сімейний кодекс України. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>